

اداره دہ - آبونہ لری ۱۱ نجی

جلد ۵ ختای اولان بولسغه ایله بیتہ مکسہ

اولان آبونہ لریمک وقت یکپرمکسزین

آبونہ لری یگیلنہ لری رجا ایدرز.

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی

مدبری : آق جورہ اوغلی یوسف

۱۲۸ صای ۱۱ جلد ۵ یل

۱۳۳۲ شباط

۱۳۳۲ صای ۲۴

ساحلرینه ، باندرمهیه دوزرو آناطولیدن کان دلقانلیلر ، ینه او اوولردن کجیدیلر . داغ ، اسکی
 رؤیاسی خاطرلادی . کچن تورکلر ، بش بحق عصر اولکی تورکلرک عینی ایدی . اولرده هیچ
 برشی ده کیشمه مشدی . یکیدن برعالم فتح ایتمه کیدیورلردی . بلکه ماده ، سیاست بزه یکی بر
 روم ایلی ایمپراطورلغی ویرمدیلر . فقط ، منوی اویله بردنیا قازاندیلرکه ، باشلی باشنه اون شرقلی
 وطن ده کر . بوکون ، اولرک محاربه سی ، عثمانلی حدودلرینک خارجنده قلش قاچ میلیون تورکلک
 روحنی داغیلقدن ، سرسریلکدن قورتاریور و بزه باغلیور . عثمانلی صنیئرلی ، کنسیدی کندیبه
 آریور ، سیلینیور ، طیشاریده کی تورک دنیاسی ، بورده کی تورک دنیاسنه روحنی باغلیه رق برلشیور
 هپسی بر وطن اولیور . مانیاس اوولرینک اوش طرفده ، باشنده قارلرینک صاریفی صیرتنده
 یشیللکلرینک جه سیله تورک و مسلمان اولان کشیش داغی واردر . ائکلرنده موسملرک دنکی ،
 آقشام ساعتلرنده ده کرلرک دنکی کبی متادی ده آیشیردورور . اسمی ، بزم ایچین عزیز اولان نیلوفر
 نه ری اونک ائکلرنده آقار ، بو نه ری کونش دوغارکن سیرایتسه کز صانیسکزرکه ، داغ قدر بویوک
 بر یاقوتی بر طرفده اریتمشیر و بروسه اوولرینه آیتمشلردر . ایلك بهار اولونجه ، قیرلرنده بلوط ، بلوط
 کلنجکلر اوطوشور . اولرک قیزیلغنه باقدقجه بر صباح ایرکن کوکلرده بر قضا اولش دیرسکزر .
 بر صباح ایرکن کوکلرده بر قضا اولش ، بر شفق دوریلش و پارچه لری اوولرک اوسته سیریلشدر .
 بو اوولره یوکسکدن باقان بر حصارک اوستنده سوکیلی سلطان عثمانک بزم ایچین ملی بر کعبه اولان
 تربه سی دورر . اونک حق و اونک سلطنتی ایچون اعلان ایتدیکمز بو محاربه ده ، یارالیرلی سقطلری
 وشهدلری اولان تورک اوجاغی ، اوکبه نک بیک کره مبارک اولان اشیکنه یوزنی کوزنی سوردر
 و دیرکه ، خاقانم ، یکی سنک بو کچن سنه قدر شرفلی و بویوک اولسون ! .
 آرقداشلر ، قارده شلرم ، تورک اوجاغی شیمدی سزمه خطابنی توجیه ایدر : یکی سنه لریکزر ، ییقن
 بویوک سنه قدر بویوک و شرفلی اولسون .

محمد الله صبی

تاریخ

توران حرثی [۱] تاریخنه دائر طاسلاقلر [۲]

منبر می : س

محرری : آرنور زیفلدر (A. Siefert) [۳]

مؤلفدن

قارملرک نظر دقتلرینه عرض ایتدیکم شسو طاسلاقلر ، حاضر لامقده اولدیغم بویوچک بر اترک
 خلاصه سی کییدر . مجموعه مقاله لری ، جوق تفصیلاته کیرمه یه مساعد ایتمز ؛ مقاله لرده کتاب سرمنک

(۱) آلمانلرک لاتینجه دن چیقاروب کنیش بر مناده جوق استعمال ایتدکلری Kultur کلمه سی ، آلمان
 . کواتور هی تأثیری آلتنه کبرن قوملرک هپسندنه جوق تعیم ایتشدنه . بوقوملرک لسانی روس و بولغارلرده اولدنی
 کی اسلاو جه نک ، مجارلرده اولدنی کبی اورال و آلتای بر دبلک شعبه لرندن اولدنی ، یعنی جرمن اصلندن مشتق

تعقیبه زوردر. هر مقاله آز چوق آتام ایدیلش بر شکله اولمالیدر. بو مجبوریت، بعض ماده لرك ترك ایدیله سی و بعض خصوص لرك ده صر مسندن اول ذکر اولمه سی ایجاب ایتدیر یور.

اورال و آلتانی اقوام تسمیه اولونان عائله بشریه «تورانیلر» دیمه نی شمیدن قرار لاشدیر لم.

بو کون اورال و آلتانی عائله سی ایچینه، بروجه آتی قوملر ادخال ایدیلکده در (غربدن شرق، دوغرو صایورز):

I — اوغرو-فینلر: ۱، اوغرلر: مجارلر، ووغوللر، اوستیاقلر (بلکده قدیم خزار و هونلر) (۲)، ۳. فینلر: یرم فینلری (زریانلر، یرمیلر، ووتیاقلر)؛ وولغا-قامافینلری (جرمشلر، موردوالر، بلکده اسکی جوواش و بولغارلر)؛ غرب فینلری (قارملر، فینلر، ایزوریلر، ووتلر، واپسلر (اسکی ولسر)؛ استونلر (اسکی چودلر)؛ لیولر (واغاب احتمال اسکی بیارمیلر).

II — تورک-تاتارلر: شرق تورک لری (یاقوتلر، سیر تاتارلری، تارنجیلر)؛ مرکز تورک لری (اوروپا تاتارلری، قیرغیزلر، اوزبکلر، ولسانه کوره تورکشمش اوغرفینلر، یعنی باشقرد، میشار و بو کونک جواشلری)؛ غرب تورک لری (عثمانیلر، آذربیلر، تورکمنلر). اسکی اویغورلرله قوملر و قسماً بولغارلر تورک لردندر.

III — سامویدلر: جنوبی سامویدلر (اوریا نخیلی-صویونلر)؛ شمالی ساویدلر (یوراکلر، تاوغینیلر، قاماشینیلر، موئودلر... الخ).

IV — موغوللار (خاقلر، شیر و نغوللار، شیرایو غورلر، بوریاتلر، قالموقلر).

اولادینی حالده بیله، ینه Kultur کلمه سی عیناً آلوب قوللاشدیر. حتی شمال تورک لرنک یکی ادبیاتنه ده «کولتور» کلمه سی روسلر واسطه سیله داخل اولش کیدر. فرانسلر، Civilisation کلمه سی، آلمانلرک Kultur کلمه سیله افاده اتمک ایستکلری مفهومی بیانه کافی عد ایستکلرندن، آلمانلردن اوکله نك آلمسته لزوم کورمبورلردی. بالکز آلمان عرفان و مدنیتندن تحقیر و استهزا طریقله بحث ایلدکلری زمان طرناق ایچنده «Kultur» یازیبورلردی. فقط کیت کیده فرانسز فکر و مدنیتی ده آلمان تأثیرینه فارشی طورده مدیفندن، فرانسز علوم و ادبیات ساحه سنه آلمان فکر و مفهوملری و اوللری افاده و افهام ایدن کله لر کیرمه یه باشلادی؛ واسکیدن پک محدود و معین محللرده قولانیلان Culture کلمه سی-که آلمانلرک Kultur ی آلدکلری لایحه (colere = طوبراغی ایشله مک، حرث ایتک، حرثت مصدرندن چیقارلشدیر. همان هان آلمانلرک Kultur ی مقامنده قولانیلیر اولدی. فقط فرانسزجه ده Culture و مشتقاتنک بوقاورا. یشل معناسی ده ایچمه تعمیم اتمه مش، آلمانلر فکر میداننده مغلوبیت صایله رق اعتراضله، مخالفتله اوغرامش ولقت کتابلرینه ده هنوز تماماً کچمه شدر. عثمانلی تورک لرنده معاصر فکر لرك باشلیجه منبعی، یاقین زمانلر قدر فرانسزجه اولدیفندن، بو کلمه ده فرانسزلر واسطه سیله بزه کلشدر. فرانسزجه «Culture littéraire» ترکیبی ابلک اوکجه «حرثت ادبیه» دیه تورکجه یه ترجمه ایدن، ظن ایدرم، حسین جاهد پک اولشدر. «تورکجه صرف و نحو» صر مسنک اوچنچی سنه سنک؛ انجی صحیفه سنک پکرمی دردنجی سطرینه باقکزا! جاهد بکدن اول ترجمه ایدنلر بولوب بولمادیقنی بیلیمورم. بویله جه بزه Culture، حرثت ایله ترجمه ایدیلش بولنبوردی. ده صکره لری کوک آلب ضیا پک «حرثت» یرنه «حرث» کلمه سی قوللاندی. عربجه بیلنلر، عربجه ده «حرثت» ک صرف مادیانده استعمال اولنوب «حرث» ک ده عمومی اولدیفنی سوبلدکلرندن، ضیا پک ترجمه سی، «حرث» کلمه سنک تلفظی بر تورک آغزیه زور کلمه برابر، ده صیحیح دیمک اولدیفندن، بوراده «کولتور» «حرث» ایله ترجمه اولندی.

(۲) Esquisse مقابلنده قوللاندی.

(۳) فنلاندیلر کچی جرمن حرث ایله اوبوشارق بوکون اک بوکسک برسویه مدنیه جیقان استون (Eston) هرقداشلر عزدن (آرتور زیفه لد) افندی بو طاسلاقلری بالخاصه «تورک یوردی» ایچون یازمشلردر.

V — تونفوزلر (تونفوزلر ، لاموتلر ، غولتلر ، مانفونلر ، اوردوجونلر ، ماتمفرلر ، داوورلر ، اوروقلر ، مانچزورلر واسکی خطایرله جورجلر) .

VI — قورمیلر .

VII — یابونیا لیر (اسکی یابونلر (چابونلر) خالص تورانلیر ایدی ، سوکرده برلی آبناملر ، یولیزیا لیر وچینیلیرله قارشیدیلر) .

VIII — چینیلر (چینیلرده ابتدا تورانلیر ایکن سوکرده مالخاسه مالایرله قارشیمشردر) .

IX — تینتیلر و تانفوتلر (بونلرده ملزدر) .

اقوام قدیمه دن ، بزم سیاره مزدن (ارضده) ایلك مدینتی تأسیس ایدن صومره - آققاد (Sumer-Akkad) لر ، تورانلیردن عد ایدیلکده در . بنده برنجی طاسلاغمده ، صومره - آققاد حرندن و تاریخندن بحث ایدم جکم . ایکنجی طاسلاقمده ، صومره - آققاده فین - اوغر ، تورک و موغول سانلرینک قرابتی حقنده کی بوتون شک و شبهه لری غایت واضح بر صورتده رد وازاله ایدن لسانی [۱] و عتیق [۲] دلیلریمی بیان ایدم جکم . ده ایلروده تاریخک اک قدیم زمانلرینده باشلایوب بوتون آسیایه واوروپا نك شرقه یاییلان ، بعضاً انحطاطه اوغرایوب سوکره ینه جانلانا ن و قولنه ن توران حرشک عمومیتنه اجمالی بر نظر عطف ایلیم جکم .

(کله جک صاییده برنجی طاسلاقمه باشلایم جفز)

تورک عالمده

عثمانلی تورکلرینده اقتصادی حرکت

دها جهان حربندن اول کنديسنى يالکیز تاریخی وادبی مناقشه لر آراسنده کوسترمه ییلن ملی جریان ک کیتدکجه قوت بولدیفی ، یاواش یاواش یاییله رق معارف مؤسسهرلنده ، تربیه و عرفانده ، صنایع نفیسه ده ، سیاستده ، حتی صنایع ، تجاری و اقتصادی حیات کبی مثبت ساحه لرده ده تطبیق اولمغه باشلادیفی کورو یورز . بوراده بر ملی جریان ک بوتون یو علمی ، اجتماعی و سیاسی ساحه لرده کی نظاهر و تجلیسندن بحث ایدم جک دکلز . آنجق اقتصادیات ساحه سندده اولان اک اساسی نقطه لرینی تثبیت ایتمک ایستیورز .

۱۳۳۲ سنه سی ایلولندن اعتباراً تطبیق اولمغه باشلایان «مبارکی کرمک تعرفیسی» ایله اوچ دورت آیدن بری فعالیتده اولان «اضرا مات هیئت» نی - که ، هر ایکیسی ، اقتصادی حیاتده خارجه قارشى مدافعه ملیه اساسی تشکیل ایدر - اقتصادی قشبلرک اک مهملرندن صایق لازم کلیر [۳] . عثمانلی تورکلری کبی اقتصاداً و مالاً ضعیف اولان بر جمعیت ک بویله حمایه اساسلرینه التجاسی ، آرتق

[۱] Philologique مقابلیدر .

[۲] Archéologique مقابلیدر .

[۳] اون بش کون قادار اول نسر اولنه رق تطبیقنه باشلایلان «قامیو معاملاتی» تعلیماتیه سی ده بوتونلر جمله سندن صایاییلیرز .